

Ecologenclub TEO regisseert uitrol stikstof- en natuurbeleid

Een selecte groep ecologen uit ambtenarij, wetenschap en terreinbeherende organisaties en NGO's zet op de achtergrond een zwaar stempel op het stikstof- en natuurbeleid, vaak zonder dat de politiek dit doorheeft. Het gebeurt via een adviesraad van het ministerie van LNV, de Taakgroep Ecologische Onderbouwing (TEO).

De TEO zit aan de knoppen als het gaat om bijvoorbeeld de kritische depositiewaarde en de nog lopende uitbreiding en versterking van Natura 2000-gebieden. Agrifacts bewijst dit aan de hand van een lange reeks documenten die zijn opgevraagd met een beroep op de Wet Open Overheid (WOO)

REGIE EN ONDERZOEK IN ÉÉN HAND

De taakgroep is volgens voorzitter Dick Bal (directeur Natuur LNV) opgericht bij de voorbereiding van de PAS-wetgeving, rond 2010. Doel was om, zoals de naam aangeeft, te zorgen dat er een ecologische onderbouwing kwam bij de PAS-wetgeving. Toen dit werk erop zat, heeft de TEO lange tijd een min of meer slapend bestaan geleid, totdat in mei 2019 de PAS-wetgeving buiten gebruik werd gesteld door de Raad van State.

Het stikstofprobleem zoals dat door het kabinet werd beleefd, werd extra knellend. Er moest iets worden gedaan aan de landbouwemissies. Ook moest de bescherming van de natuur worden versterkt, want die werd ook toen al ernstig bedreigd, oordeelden veel belangengroepen. Er lagen echter al studies klaar, die handvatten boden. Het

Opmerkelijk is dat TEO geen commissie is met louter leden zonder mogelijk andere belangen

gaat met name om een aantal studies van Roland Bobbink (lid van de TEO), Han van Dobben (Wageningen EcR) en ook Dick Bal in een vorige functie. In hun werk werden habitats gekoppeld aan stikstofgevoeligheid. Dit gebeurde via een ingewikkelde methode met grote onzekerheden, maar soms ook op basis van 'expert-oordeel'. Omdat het evenwel gold als pionierswerk zonder veel concurrentie, werd het een VN-erkende methode (UNECE), met bijbehorend gezag. De gemodelleerde stikstofgevoeligheid van de dito habitats, gekoppeld aan de Nederlandse KDW-drempel met twee cijfers achter de komma levert nu enorm veel ernstig bedreigde natuurgebieden op.

CLOSE MET GREENPEACE

Toen Greenpeace in 2021, midden in de 'stikstofcrisis', aan onderzoeker

en tevens TEO-lid Ronald Bobbink van B-Ware vroeg om een rapport te maken over de toestand van de natuur, was de uitkomst voorspelbaar. De TEO pakte het rapport op en vulde dat aan met een quickscan, waaruit naar voren kwam dat nog veel meer habitats ernstig overbelast zijn met stikstof. Dit was voor de TEO aanleiding om nog weer scherpere stikstofnormen voor te stellen, want bezien vanuit het 'voorzorgsbeginsel' was 'verslechtering niet uit te sluiten'.

Met deze kennis in de hand werd in overleg met het ministerie van LNV en ook het IPO, (het samenwerkingsorgaan van de provincies) besloten om de thermometer nog eens in de Natura 2000-gebieden te steken. Opvallend genoeg met uitzondering van de niet-stikstofgevoelige gebieden. Daar werd de staat van de natuur niet ernstig genoeg ingeschat.

WIE IS DE TEO?

De TEO heet een commissie van deskundigen te zijn, en kan ook met recht zo genoemd worden, maar opmerkelijk is dat het geen commissie is met louter leden zonder mogelijk andere belangen. De meesten vertegenwoordigen meerdere belangen. Ze zijn bijvoorbeeld werkzaam bij terreinbe-

heerders zoals Natuurmonumenten of Staatsbosbeheer (een overheids-terreinbeheerder), bij deels commerciële onderzoeksbureaus of bij NGO's, zoals de Stichting Bargerveen.

Dit heeft bij voorbeeld de provincies soms tot kritiek geleid dat de TEO het gevaar liep te verworden tot 'een slager die zijn eigen vlees keurt'. Dergelijke kritiek werd evenwel snel de mond gesnoerd, zo blijkt uit de WOO-stukken. Wie eenmaal kritiek uitsprak, deed dat de volgende keer niet opnieuw, omdat daar snel een interventie op volgde, zo blijkt ook uit de stukken. Bovendien heeft de TEO vanwege de binding met de rijksoverheid ook het

gezag daarvan.

In afbeelding 1 wordt schematisch aangegeven hoe de sturing vanuit de TEO daarbij plaatsvond. In afbeelding 2 staan de leden van de TEO.

DUBBELE PETTEN

De TEO doet ondertussen meer dan adviezen geven en studies uitzetten. Ook geeft ze de provincies en zelfs de Ecologische Autoriteit (input voor) handreikingen en gevraagd en ongevraagd begeleiding. Opgevraagde documenten maken ook melding van meerdere begeleidingsbijeenkomsten. Daarnaast zitten TEO-leden of collega's van hun organisaties in de teams

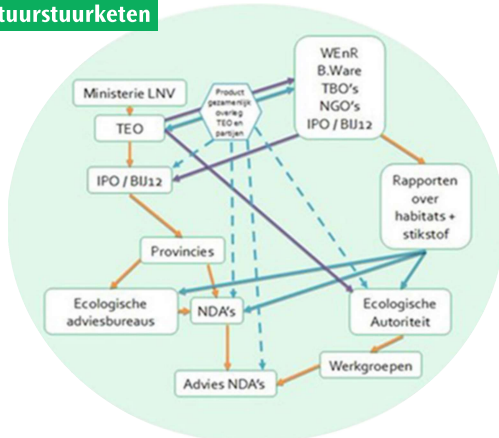
die namens de Ecologische Autoriteit een oordeel uitspreken over gemaakte natuurdoelanalyses.

Volgens de Ecologische Autoriteit zitten die mensen er altijd 'op persoonlijke titel'. Gevraagd naar hun meerdere rollen in de hele keten noemt Henk Siebel de vraag op zich al 'suggestief'. Volgens hem geeft hij uitsluitend als ecoloog ergens een oordeel over. Daarmee is naar zijn mening vermenig van functies en verantwoordelijkheden niet aan de orde. Roland Bobbink zegt in eerste instantie toe te zullen reageren, maar geeft later aan dat te zullen doen op een tijd en wijze die hem past. ■

Afbeelding 1 Schematische weergave van de sturende rol van de Taakgroep Ecologische Onderbouwing in het stikstof- en natuurbeleid.

Bron: Ministerie LNV, via WOO

De Natuurstuurketen

Legenda

— Sturingslijnen — Adviezen en handreikingen — Mensen

Afbeelding 2: Samenstelling van de Taakgroep Ecologische Onderbouwing.

Bron: Ministerie LNV, via WOO

de TEO,

- dr. Erwin Adema / Prolander
- ir. Dick Bai / LNV (Natura 2000), voorzitter*
- dr. Roland Bobbink / B-WARE
- ing. Erik Doekes / LNV (Natura 2000), secretaris*
- dr. Gert-Jan van Duinen / Stichting Bargerveen
- dr. Henk Everts / EGGconsult
- dr. André Jansen / Stichting Bargerveen
- dr. Loek Kuiters / WEnR
- drs. Allard van Leerdam / Staatsbosbeheer**
- dr. Peter van der Molen / BIJ12
- dr. ir. Gert Jan Reinds / WEnR
- dr. Henk Siebel / Natuurmonumenten**
- dr. ir. Judith Sitters / WEnR
- dr. ir. Nina Smits / WEnR
- Wilma Vennekens MSc / Rijkswaterstaat (WVL)

Habitats werden op basis van 'expert-oordelen' en ingewikkelde methoden vol onzekerheden gekoppeld aan een kritische depositiewaarde voor stikstof.

Foto: Shutterstock / Mark Wolters

